

LEVÉLETKÉPEK

GYURIKÁM!

Csalhatatlanul ráérezted: világunkban mi a pótolhatatlan hiány!

Ezért velünk is pótolni próbáltad, jobb híján.

Azért talán csak kicsit csalódtál...

KÖSZÖNET EZÉRT! HÁLA! MIEGYMÁS!

A másik Gyuri

(Sándor is, de a druszád)

SZONDI GYÖRGY EGY IRODALMI ESTEN 2020. FEBRUÁR 20-ÁN

(FOTÓ: FUCSKÓ MIKLÓS)

Hegyi Botos Attila
Pontuszi levél

(Szondi Györgyhöz)

Szopora szív, köszönöm,
mindezt megosztottad velem.
Hangjaid mindennapi csilingelését,
nem nyugvó heved, odaadásod,
elbolondozott szemérmed.
Legdrágább szeretteid, szeretett dolgaid.
Shabla kihalt partjait, Sveta Bogorodica
ikonosztázát, pontuszi kámfora
vén fügefáját. Napod Útját,
a tengerre nyílt, megrendült hajnalt
a narancsvörösre gyúlt agyagfal
peremén, pillázó, ezüst sásain –
a nevető sugarat ajkadon, szemedben,
gyérülő, huncut fürtödön.
Szíved, e gyermeket.

Kovács Ildikó

25+1

Azzal terveztem kezdeni a köszöntést, hogy Gyuri és én megünnepelhetnénk megismerkedésünk és az azóta is tartó közös munkánk 25. évfordulóját is, de rájöttem, hogy ezzel egy évet elkéstem. Levettem a polcra ugyanis Gyuri Hajtov-fordításkötetét, és abban az 1994-es évszám szerepel, meg az én nevem mint szerkesztő(!). (Nem is tudom, mért engem választott erre a feladatra, semmilyen gyakorlatom nem volt; akkoriban pályamódosítással a Kráterben voltam afféle mindenes titkár, kávéfőző, kézirat-visszaküldő, ilyenek. Persze minden javításommal vitába szállt Gyuri azon a nyáron, nem sok hasznomat vehette.)

Alighanem én vagyok az egyetlen ember – a főszerkesztőt is beleértve –, aki a sok-sok ezer oldalnyi Naputat (és előtte a Polízt) végigolvasta betűről betűre, sőt őrzöm is az összes számot. Hiányozni fog, még akkor is, ha bosszankodtam időnként.

Köszönöm, Gyuri, az irántam való türelmedet és türelmetlenségedet, köszönöm a sok dicsérő szavadat, és még a virágokat is, melyekkel időnként megleptél (jó, nem azokra gondolok, amelyeket jobb híján én kaptam a Napút-esteken, hanem a nekem szántakat).

Isten éltesen a születésnapodon, és remélem, azért ezután is hallom majd (vagy nem hallom) a halandzsát (vagy a néma csöndet) a telefonban.

Szeretettel:

a Szöveggondozód

Bába Szilvia

A mi(ndigderús) Szondi Gyurink

főSzerkesztő
sZervező
bOlgarista
veNdégdocens
kiaDó
Irodalomtörténész

iGazgató
fénYképész
kÖltő
műfoRdító
mindiGderús
főkönYvtáros

Életem első írását Szondi György közölte 2005 májusában, a Napút VII. évfolyamának *Mi(n)ők* című, 4. számában. Két évvel később egy egész tanulmányomat jelentetett meg, *Külhoni falusi turizmus. Módszertani szempontok* címmel, a IX. évfolyam 4. számhoz tartozó Káva Téka Napút-füzetek 14. kiadványaként. Azóta is rendszeresen publikálási lehetőséget ad. Hálás szívvel köszönöm! Ahogy azt is köszönöm, hogy 2006 óta a szerkesztőség tagja lehetek! Megtiszteltetés! Mindig jó szívvel gondolok vissza a Budai Várban, a Magyar Kultúra Alapítvány épületében tartott Jeles Hetvenesek estekre. Örülök, hogy ezek megvalósításánál bábáskodhattam. Végül, de nem utolsósorban, köszönöm a barátságát!

Kedves Gyuri!

Szívből kívánom, hogy maradj mindigderús!
Isten áldjon!

Szeretettel:

Szilvi

Suhai Pál

Múltidéző

Válogatás „Szondi”-levelekből

2015. december 9.

Kedves Gyuri! Jártam én a londoni Sohóban is, de ez a mostani emlékezete-sebbsnek bizonyult. A terem hideg légkörében különös erőteljességgel, „hátteres” képszerűséggel és kontrasztosan mutatkozott a szerző, Szóts Henrietta (most alkotom a szót) írászatának kiforrottsága. Átmenetileg még hideglelésemet is feledtetni tudta. S druszád, Erdélyi György hangsúlyos előadó-művészete. (Így a jobbak is csak verset tudnak mondani.) Dicsérem szép öltözetedet is. És megragadta még figyelmemet a közönség egyenesen Győrből expediált családiassága, no meg a dedikációra várakozó sor Boa constrictora. (Alig tudtam farka vége felől kikerülni.) Az egyetlen hozzászólás is telibe talált – neki mindegy, mi, csak szerelem legyen. Benne. Itt volt – kár, hogy nem várhattam meg. A Napút-példányokat köszönöm, illendően továbbítani fogom őket. Addig is üdv és barátság mindiges mindigderűvel: P.

2016. február 13.

Gyurikám! Estébe hajlón (!) még egyszer elolvastam külön bejáratú leveledet. S látám, hogy jó. Pizzuratódat azonban nehezen tudnám feledni. És nem is akarom. Nekem túl hazard. A mai globál világban, kultúrák keresztútján különösen. Ha nem a kultúra vezérel bennünket a teremtésében is, akkor semmi. Semmiből mi lesz, mondd meg nekem naputas Barátom! Semmi. Csordapisszek. A magam részéről, köszönöm, jól vagyok, egyikből sem kérek. Gondolom, Te sem. Kultúra – fogalmaim szerint hagyomány (és nem is csak a matyóhímzéseké), amelyen minden nemzedéknek még dolgoznia kell. Mindegyiknek a magáén. Ami pedig a kultúrák párbeszédét illeti – ez csak párbeszéd lehet. Nagyfokú óvatossággal, mert nincs közös nyelvük. Az egyik kutya, a másik eb, akarom mondani: macska. Farkcsóválásra nem mindig farkcsóválás a felelet. S olykor a szembenézés se veszélytelen. Könnyen háborúskodássá fajulhat. Különösen, ha az egyik erősebb vagy fehér. Könnyen az univerzális letéteményesének képzelheti magát. Akár a befogadás, az egyéni szabadságjogok, a demokrácia, vagy mi tudom én, minek a bajnokaként. Mindezen gondolatok jegyében Antoniód jelmondatát így fogalmazom át: „Ha teremtjük kultúránkat, kultúránk is megteremt bennünket. S ekkor már elmondhatjuk: vagyunk.” Mindigderűs üdvözteim mellé, s mindig mint mindig: P.

2016. március 4.

Kedves Gyuri! Bocsánat minapi faragatlanságomért. Bűnömet csupán tudatlanságom menti – egy talán még súlyosabb bűn. Márkus Béla (!). Letehetetlen *Ágh István*-monográfiája. Olvastam éppen, így aztán legújabb Napút-számodhoz nem lehetett érkezésem. De mostanra már igen. Kinyomoztam a borító-mottó ugyancsak talányos szövegének eredetét – közköltő barátunk Képzelmész-paródiájának, ilyenformán önparódiájának mivoltában. Olvastán átkupidolásba (!) estem magam is. Csodálkozásba pedig Mórítz Mátyás Káva-mellékletén (*A belakott magánzárka*). Többszörösen is. Hogy kell rátalálni egy hajléktalanra. (Ez nem kérdés.) S hogy az aszfalt is teremhet nemes irodalmat. (Még hozzá micsodását. Évekkel ezelőtt egy másik hajléktalan ámított el a Kossuthon. Egy igazi homeless, aki ráadásul sohasem éhezik – elég elképzelnie az ételt. S valóban, olyan ízletesen tálalta, hogy ellentétben vele én ettől megéheztem. A költészet csúcsa: szellemiekkal testi szükségleteket kielégíteni – ilyet utoljára Italo Calvino-ban találtam.) Ami a többieket illeti: némelyik túl frivolnak tűnik. Nem így Aleš Debeljak *Balkáni pallóhídja* – ez inkább ijesztő. Ha a hajdani Jugoszlávia kicsiben a mai Unió, nem sok jóval kecsegtet. Legkevésbé szupranacionalista opciójával. Akkor már inkább... Nem is tudom, mit mondjak. Maradok magamnál és kisdéd ügyeinknél. Búcsúval persze, mindigesen, de nem oly mindigderűsen, mint mindig: P.

2016. május 2.

Kedves Gyurikám! Bocsánat, csavarogtam, de végre előkerültem. S meg is hallgattam fészekfonó madarad Levélfára madárnyelven küldött buzdító énekét. Ilyenkor minden madár fészket épít, párosodik és költ. Mindegyik a magáét és magafajtájáét. És talán mégis kitelik e sok különből egy közös kórus. Bizonyára nem függetlenül e mai struggle for life-tól. De legalább így. A mindenkori „illusztrisok”, e csúcsragadozók nagyon is hathatós közreműködésével. Egyébként talán éppen ők nem számítanak. Keselyűvillyogásuk, varjúkárógásuk. Bár Isten tudja. Fülének ők is kedvesek lehetnek. Végül mindig mint mindig, mindigderűs üdvözléggel szólaljon meg ezúttal a magam fészkeből is egy madárhangú ének. Pali

A vers

A vers, akár egy kert, kimérve,
mondhatni, pontosan olyan:
csak befelé határtalan,
kívül szorítja, fogja léce.

Így nyújtózkodik édenébe
a föld nyirkos mélyeiből
áganként törve egyre föl,
mintha tulajdon ketrecébe.

De mindenütt madár s madárdal:
szárnyak szántanak, égi kék –
egy ölyv is írja énekét:
karmában énekes madárral.

Szondi Gyuri 75. születésnapjára, a +1, utolsó utáni, „szamizdat” Napút-számba egy olyan jeles magyarhoz írott képzelt levelet küldök, amely szellemiségében kötődik a Napút által mindig is képviselt gondolatkörhöz. Skultéty Csaba, a Szabad Európa egykori külpolitikai kommentátora ezer szállal kötődött a Kárpát-medencéhez, a magyarság határokkal szétszakított és a világba szétszóródott részeihez, egyben a velünk együtt élő más (pl. cipszer, ruszin) népekhez. Évtizedekig Bajorországban élt, nyitott volt így a földrész nyugati felének eszmei áramlatai irányában is. Értékrendszerének központjában a közép-európai sorsközösség, a kereszténység és a kultúra állt, tevékenysége tehát rokonítható mindazzal, amit Főszerkesztő urunk s kedves „gyermeke”, a Napút évtizedek óta képvisel.

Tartsa meg Szondi Györgyöt a Teremtő jó egészségben, hogy most már a döntően bolgarista hivatásához visszakanyarodva, újabb alkotásokkal gyarapítsa a magyar s a bolgár irodalmat és tudományosságot!

Székely András Bertalan

Képzeltbeli levél Skultéty Csaba barátomnak a Mennyországba

Kedves Csaba!

Hihetetlenül rohan az idő. Immár huszonkét éve – annyi ideje, amennyit az erdélyi magyarságnak Trianontól a második bécsi döntésig kisebbségi létben kellett töltenie –, hogy a kedves budai otthonodban fogadtál, miután már jó néhány ausztriai magyar rendezvényen eszmét cseréltünk. Az akkor veled készült nagyinterjú apropója az volt, hogy az Országos Széchényi Könyvtárban kiállítás nyílt a magángyűjteményedből, „Pest-Buda régi látképei és egyéb ritkaságok” címmel. A személyed kevésbé ismert oldalát ismerhettük meg a kiállított térképek, metszetek, könyvritkaságok által. Beszélgetésünk szövege először a Magyar Szemle 1998. októberi számában jelent meg, de átemelted Te magad is a 2000-ben megjelent „A Szabad Európától az Ung partjáig” című kötetedbe, s jómagam pedig a 2015-ös évfjártú „Határhártyák” címet viselő könyvembe.

Az interjúból is kiviláglik, hogy egész hazai s nyugati magyar tevékenység középpontjában állt az összmagyarságban gondolkodás, a különböző szétszakított nemzetrészeinkért való cselekvés. Otthon érezted magad a Felvidéken, Kárpátalján, a Délvidéken, s mindenütt a világban, ahová a Pax Romana Katolikus Értelmiségi Mozgalom elnökségi tagjaként s egy ideig elnökeként eljutottál, hogy magyarokkal, keresztényekkel együtt dolgozhass. Számomra példamutató volt az is, amilyen tisztelettel szóltál egyfelől testvérszervezetetekről, az Európai Protestáns Magyar Szabadegyetemről, másfelől pedig a Kárpát-medencében együtt élő népek tejttestvériségéről.

S mivel a határokon átnyúló, egységes magyarságban gondolkodtál az eszmélésed óta, engedd meg, hogy megosszam veled Trianon centenáriumának évében az együvé tartozásunkról a gondolataimat.

Máté evangéliuma 19. fejezetének 6. versében olvashatjuk: „Amit azért az Isten egybeszerkesztett, ember el ne válassza”. Igaz, hogy az evangélista ezt férfi és nő házasságára érti, de talán nem szentségtörés, ha mi, magyarok ezt a történelmi országterületünkre is érvényesnek tarthatjuk.

Legkevesebb tizenkettedik, de számtalan amellet szóló érv szerint annál több évszázada itt élünk a Kárpát-hazában, különböző szervezett államalakulatokban. Az egészhez képest csak történelmi pillanat, amióta szétszakítva, több állam fennhatósága alatt. Senki sem kérdőjelezheti meg az együvé tartozásunkat, hisz a nemzetünk – ahogy számos más nemzet is – túlnyúlik az aktuális győztesek szabta politikai határokon. Így volt ez a sztyeppei vándorlásaink idején, amikor egyidejűleg hunként, avarként, székelyként már jelen voltak eleink a mai szállás-területünkön, anyanyelvünkön szóltak egymáshoz s majd Álmos, Árpád megérkezett hadaihoz is. A székely és szász területi, a különböző egyházi autonómiák és a honalapításkor már itt talált s később befogadott népek kiváltságai meg a

királyi vármegyerendszer összeegyeztethető volt valamennyi itt élő közösség s egyén hungarus- tudatával.

Nem szűnt meg a folytonosság s kapcsolat az oszmán hódítás idején három részre szakadt ország királyi, hódoltsági és erdélyi részei között sem. Kétségbevonhatatlan a török kiűzése után külön kormányzott szűkebb Magyarországot s a közvetlenül Bécs alá rendelt Erdélyt összekötő közös haza tudata. Hatalmas területi és népességbeli veszteségekkel zárult a huszadik század két világégése is: az 1920. és 1947. évi Párizs környéki békediktátumok elszakították a területünk közel héttizedét, a magyar ajkú nemzetünknek pedig minden harmadik tagját. Ezt az igazságtalanságot mind a mai napig nem orvosolta a nemzetközi politika, így annak demográfiai, gazdasági s legfőképpen lelki következményeit máig hordozza a test központi törzse s valamennyi elszakított nemzetrésze.

Sebnyalogatás helyett tesszük azt s amit – ahogy lehet. Több mint egymillió-egyszázezer honfitársunk visszahonosítása történt meg, ami páratlan eredmény a közjogilag, politikailag is megvalósítható nemzetegyesítés útján. A korábbihoz képest sokszoros oktatási-nevelési, kulturális, gazdasági támogatás érkezett, érkezik határainkon túlra az anyaországból, egyenrangúnak kezelve a Kárpát-medencei tömböket és szórványokat, valamint a világba szétszóródott nemzettársainkat. Trianon centenáriumi esztendejét a magyar nemzetpolitika a nemzeti összetartozás évének nyilvánította, ami a határok fölötti nemzetegyesítés ma lehetséges formája.

Mindamellettt törekszünk a közép-európai sorsközösség erősítésére, hiszen számtalan érv szól amellett, hogy a szomszéd népekkel sokkal több, ami összeköt, mint ami elválaszt. A V4 együttműködés sikere nyomatékosítja, hogy együtt, összefogva sokkal eredményesebb az értékeink s érdekeink európai és globális érvényesítése, mint külön-külön.

A Nemzeti Összetartozás Emlékhelyén olvasható tizenkét és fél ezer településnév gránitkőbe véste az együvé tartozásunkat a Magyar Országgyűlés épületével szemben. A Szent István- napi megnyitás óta tízezrek keresték fel itthonról s határon túlról, magyarok s nem magyarok egyaránt. Zömük megrendülten gondolta végig, mekkora csonkolás történt a békediktátumok során, ami még az ellendrukkereket is remélhetőleg a viszonyulásuk átértékelésére készítheti. Egy kiváló jogász, közéleti szereplő írta le a századik évforduló kapcsán: „A magyar nem ostoba, s a nemzet nem örök vesztes. A mi erősségünk a talpra állás... Egy olyan természetes földrajzi, eszmei és mentális egység a Kárpátok gyűrűje, amelynek szétzúzására – Istenen kívül – semmilyen hatalom nem képes... amint a természet törvénye győzedelmeskedik az emberi manipulálás felett, a folyó szétválasztott, közös eredőből származó vízcseppei ismét összeállnak. Csak idő és hit kérdése.”

Székely András Bertalan

Dr. Koncz Gábor

Szondi György köszöntése

*A Napút Folyóirat minden száma hirdeti:
„A szélességet az ég derekán keresztül
méltán nevezhetjük tehát Napútnak”
(Fazekas Mihály)*

*„Nézd azt a kéklő, kúpos hegykaréjt:
itt ősi korban tűz formált talajt.
A városvégre hajló dombokon
a venyigében vulkán lelke hajt!”
(Áprily Lajos)*

Bizony, Sárospatakról, a Zemplénből ki-kilesve tárul elem igazán a Napút folyóirat: Szondi György immár 22 éve magabiztosan eligazít, biztat és vezet... ha... ha... a venyigéből kisugárzik közlési vágyam vulkánja...

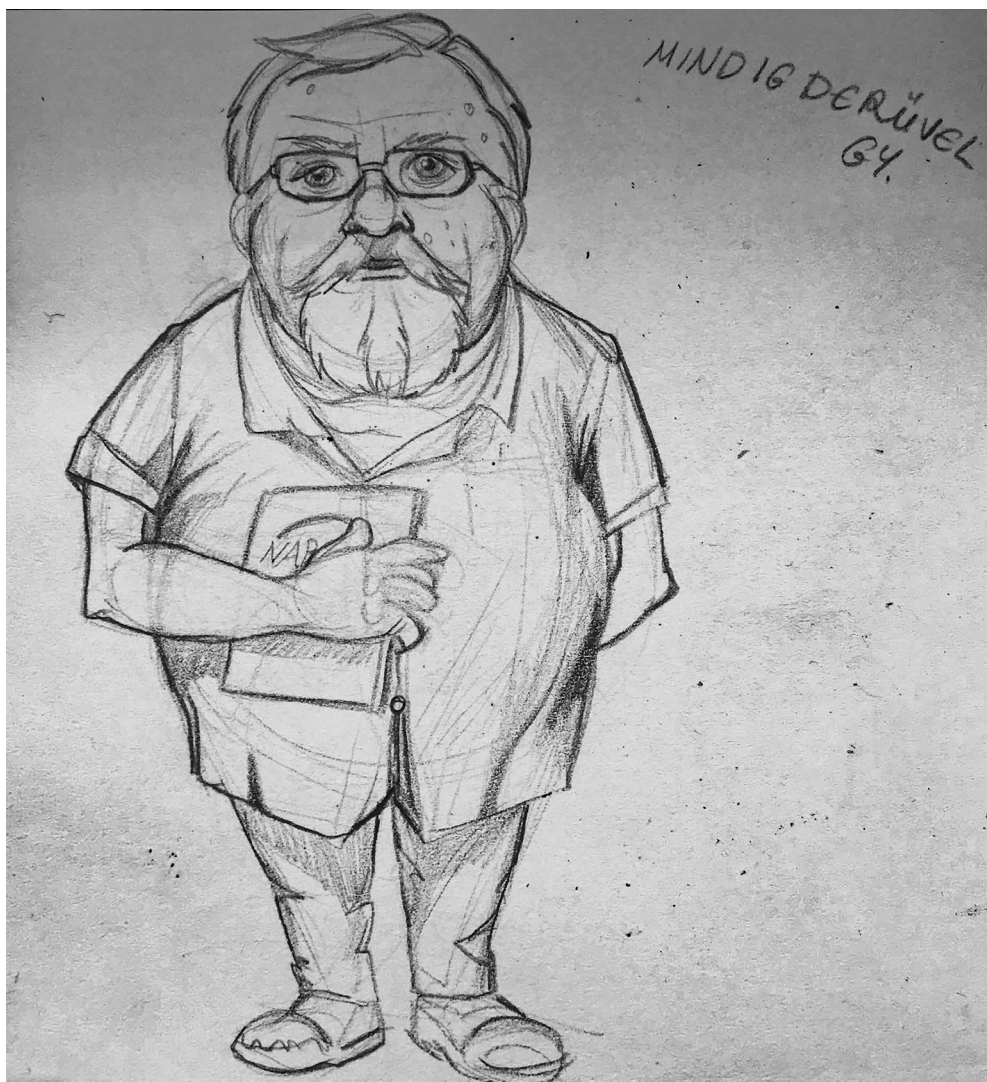
Mindig alaposan és mérvadóan, immár a XXII. évfolyamában is megtervezett és felkínált folyóirat számok és sok-sok könyv... Ezeket adta Szondi György vulkánlelke, hogy ne csak botladozzunk, de haladjunk is az ég derekán... Most Ő úgy akar megújulni, hogy abbahagyja a Napút nyomtatott közlését, és e gazdagság csak online fog megjelenni. No, rajta, én meg rászoktatom magamat az online olvasásra és felfogásra.

Kedves Szondi György! Kívánok kéklő reménységet, jó egészséget...
Sárospatak, Budapest, 2021. január

Tisztelettel: Dr. Koncz Gábor

A Zemplén (fotó: Csáji László Koppány)

Vincze Judit: mindigderüvel (ceruzarajz)